

The Guidelines of an Environmental Management Conducive to Student Learning of Schools in the North Krungthon District Group under Bangkok Metropolitan Administration

Akkadech Satchaphan

Division of Educational Management, Faculty of Education, Rajapruk University, Thailand

E-mail: bhbighill@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-2693-0539>

Received 26/05/2025

Revised 31/05/2025

Accepted 05/07/2025

Abstract

Background and Aims: An effective environmental management conducive to student learning comprises five aspects: physical environment, social environment, Academic environment, Safety environment, and Emotional and psychological environment. All of these aspects contribute to enhancing student learning. Therefore, teachers should recognize the importance of creating such environments in the classroom to foster students' potential and promote joyful learning. The objectives of this research were to 1) study an environmental management conducive to student learning of schools in the North Krungthon District Group under Bangkok Metropolitan Administration 2) compare the teachers' opinions toward an environmental management conducive to student learning of schools in North Krungthon District Group, classified by gender, education level, work experience and school sizes, and 3) propose the guidelines for an environmental management conducive to student learning of schools in the North Krungthon District Group.

Methodology: This study employed a quantitative approach. The sample consisted of 313 teachers from schools in the North Krungthon District Group under Bangkok Metropolitan Administration, selected through stratified random sampling based on school sizes, and five school administrators for an interview. The research instruments were a questionnaire with content validity, IOC values between .67 - 1.00, a reliability value of .85, and a semi-structured interview form. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, LSD, and content analysis.

Results: The results of the research were as follow 1) the management an environment conducive to student learning of schools in the North Krungthon District Group was at a high level in overall and particular aspects, ranking as follow: Physical environment, Social environment and Emotional and psychological environment but both of Academic environment and Safety environment were at the highest level 2) the opinions of teachers on environmental management conducive to student learning of schools in the North Krungthon District Group, classified by gender ang work experience, showed no significant differences, while the opinions classified by education level and school sizes were statistically significantly different at the .01 and .05 levels, and 3) the

guidelines of an environmental management conducive to Student learning of schools included promoting teachers' participation in designing and developing learning environments, developing an environmental assessment system and giving importance the teachers' different opinions for an environmental management conducive to student learning.

Conclusion: An environmental management conducive to student learning in schools in the North Krungthon District Group under Bangkok Metropolitan Administration was at a high level in overall and particular aspects, ranking as follows: Physical environment, Social environment, and Emotional and psychological environment, but both the Academic environment and Safety environment were at the highest level. The Guidelines of an Environmental Management Conducive to Student Learning of Schools in the North Krungthon District Group included as follow: school administrators should encourage teachers to take a role in planning and improving the learning context, develop an environmental assessment system in teaching and learning and listen to teachers' suggestions on creating an atmosphere that promote serious learning according to the context of each educational institution.

Keywords: Environment Conducive to Student Learning; Management; North Krungthon District Group

แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษากรุงเทพมหานคร การศึกษา กรุงเทพมหานคร

อัคเดช สัจจาพันธุ์

สาขาวิชาการจัดการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ด้านสภาพแวดล้อมทางความปลอดภัย และด้านสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และจิตวิทยา ซึ่งล้วนส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมเหล่านี้ในห้องเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพและสร้างความสุขในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา และ 3) แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีการวิจัย: การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูจากโรงเรียน ในกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครจำนวน 313 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่าสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง .67-1.00 และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .85 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างรายคู่แบบ LSD และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย: พบว่า 1) การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน ในภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และ .05 และ 3) แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร ควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ พัฒนาระบบการประเมินสภาพแวดล้อม และให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

สรุปผล: การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และจิตวิทยา ส่วนรายด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ และด้านสภาพแวดล้อมทางความปลอดภัย ดังนั้น แนวทางแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ควร

สนับสนุนให้ครูเข้ามามีบทบาทในการวางแผนและปรับปรุงบริบทของการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนากระบวนการประเมินสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน และรับฟังข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างจริงจังตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา

คำสำคัญ: สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้; การบริหารจัดการ; กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร

บทนำ

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมีบทบาทในการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ช่วยเสริมสร้างสมาธิ ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งต้องเผชิญกับความท้าทายที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น เช่น ความแออัดของพื้นที่ในเมือง การจัดสรรทรัพยากรที่จำกัด และปัญหาสภาพแวดล้อมในเขตเมืองใหญ่ ลักษณะเฉพาะของ กรุงเทพมหานคร ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ได้แก่ การจำกัดพื้นที่สำหรับการเรียนการสอนซึ่งส่งผลต่อการจัดการห้องเรียนและสนามเด็กเล่น ตลอดจนการต้องปรับตัวให้เข้ากับมลภาวะและเสียงรบกวนจากภายนอกที่อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2563) การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในเขตเมืองใหญ่ไม่ได้เป็นเพียงการเพิ่มโอกาสให้กับนักเรียนในการเข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเท่านั้น แต่ยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาในกลุ่มผู้เรียนที่เปราะบาง เช่น นักเรียนจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยหรือพื้นที่ที่มีทรัพยากรจำกัด การปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น การสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียน การจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัย และการส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา จะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมยังส่งผลเชิงบวกต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น ห้องเรียนที่เอื้อต่อการสอนหรือพื้นที่สำหรับการพัฒนาทักษะของครู ช่วยสนับสนุนให้บุคลากรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความเครียด และสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งจะช่วยสร้างระบบการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้อย่างยั่งยืน สถานศึกษาในกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครในปัจจุบันนั้น พบปัญหาต่าง ๆ ในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ 1) สถานศึกษาหลายแห่งยังคงใช้แบบอาคารเรียนที่ล้าสมัย ซึ่งออกแบบมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ส่งผลให้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน เช่น ห้องน้ำที่ไม่เหมาะสม และขาดการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ปรับปรุงและแก้ไขสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) การบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณในสถานศึกษาบางแห่งยังไม่เพียงพอ ส่งผลต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาบางแห่งยังขาดการมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ซึ่งการมีส่วนร่วมของบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนยังไม่แพร่หลาย ส่งผลให้บรรยากาศการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะของผู้เรียนอย่างเต็มที่ (สำนักงานยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, 2566)

National School Climate Center (2020) ได้นำเสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีคุณภาพ โดยเน้นการสร้างบรรยากาศของโรงเรียนที่ปลอดภัย สนับสนุน และเอื้อต่อความสำเร็จ

ของนักเรียนในทุกมิติ ซึ่งสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นั้น ประกอบด้วยหลายองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ ซึ่งหมายถึงความสะอาด ความปลอดภัย และการออกแบบพื้นที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงการจัดให้มีทรัพยากร เช่น อาคารเรียน ห้องสมุด และอุปกรณ์การเรียนอย่างเพียงพอ 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม คือ การส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียน ครู และผู้ปกครอง การเคารพความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม และความสามารถ ตลอดจนการจัดให้มีระบบสนับสนุนทางสังคมที่เข้มแข็ง 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ คือการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ หลักสูตรที่เหมาะสม การส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ การกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาอย่างชัดเจน และการประเมินผลที่ยุติธรรม 4) ด้านความปลอดภัย ครอบคลุมถึงการดูแลด้านสภาพแวดล้อมทางความปลอดภัย เช่น การป้องกันอุบัติเหตุหรือการคุกคาม การลดการกลั่นแกล้งหรือการเลือกปฏิบัติในโรงเรียน และ 5) ด้านสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และจิตวิทยา ซึ่งหมายถึงการสนับสนุนทางอารมณ์จากครู และเพื่อน การสร้างบรรยากาศที่ทำให้นักเรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน รวมถึงการส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีและการลดความเครียดของผู้เรียน จากแนวคิดดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมของสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาค้นคว้าที่มุ่งพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมและยั่งยืน

จากที่กล่าวมาข้างข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบันและสอดคล้องกับบริบทของเมืองใหญ่ที่มีความซับซ้อน โดยเฉพาะสถานศึกษาในกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่าง และเป็นการจัดการทรัพยากรให้เหมาะสม สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และเพิ่มโอกาสในการพัฒนาของผู้เรียนในเขตเมืองใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขต กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขต กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

National School Climate Center (2020) ได้กำหนดว่า กรอบการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาของนักเรียน โดยมุ่งเน้นการสร้าง

บรรยากาศโรงเรียนที่ปลอดภัย สนับสนุน และเอื้อต่อความสำเร็จทั้งทางด้านการศึกษาและพัฒนาก่อนส่วนบุคคล แบ่งออกได้ ดังนี้

- 1) ด้านกายภาพ (Physical Environment) ความสะอาด ความปลอดภัย และการออกแบบพื้นที่ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การมีทรัพยากรเพียงพอ เช่น อุปกรณ์การเรียน อาคารเรียน ห้องสมุด
- 2) ด้านสังคม (Social Environment) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียน ครู และผู้ปกครอง การยอมรับในความหลากหลาย เช่น เชื้อชาติ วัฒนธรรม และความสามารถ การสนับสนุนทางสังคม เช่น ความช่วยเหลือจากครูหรือเพื่อน
- 3) ด้านวิชาการ (Academic Environment) คุณภาพของการเรียนการสอนและหลักสูตรที่เหมาะสม การสนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจและความสำเร็จทางการเรียน การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและการประเมินผลที่ยุติธรรม
- 4) ด้านความปลอดภัย (Safety Environment) ความปลอดภัยทั้งทางกายภาพ เช่น การป้องกันการบาดเจ็บหรือการถูกคุกคาม ความปลอดภัยทางอารมณ์ เช่น การลดการกลั่นแกล้งและการเหยียดหยาม
- 5) ด้านอารมณ์และจิตวิทยา (Emotional and Psychology Environment) การสนับสนุนทางอารมณ์จากครูและเพื่อน การสร้างบรรยากาศที่ช่วยให้นักเรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน การลดความเครียดและส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดี

รัตนา ศรีจำปา (2562) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา โดยเน้นการจัดการเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านกายภาพ (Physical Environment) การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เหมาะสมกับการเรียนรู้และความปลอดภัยของนักเรียน อาคารเรียนที่สะอาด ปลอดภัย และมีการออกแบบที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ห้องเรียนที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนที่ทันสมัย
- 2) ด้านสังคม (Social Environment) การสร้างบรรยากาศที่ดีในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล การส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครอง การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เคารพความหลากหลายและสิทธิมนุษยชน การลดปัญหาความขัดแย้ง และการกลั่นแกล้งในสถานศึกษา
- 3) ด้านการบริหารจัดการ (Management Environment) การจัดการทรัพยากรและกระบวนการภายในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ การจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาสถานศึกษา การบริหารงานที่มีความโปร่งใสและมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย การกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาการศึกษา
- 4) ด้านวิชาการ (Academic Environment) การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 หลักสูตรที่ยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะในอนาคต

ชาญชัย อาจิณสมมาตร (2563) เป็นนักวิชาการที่เน้นเรื่องการบริหารการศึกษา และการพัฒนาสถานศึกษาในประเทศไทย โดยได้แบ่งองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านกายภาพ (Physical Environment) การจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ อาคารสถานที่ที่สะอาด ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ ห้องเรียนที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยและเพียงพอ

2) ด้านสังคม (Social Environment) การสร้างบรรยากาศที่ดีในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความร่วมมือ การส่งเสริมความหลากหลายและความเท่าเทียมในสถานศึกษา

3) ด้านการบริหารจัดการ (Management Environment) การจัดการระบบภายในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพ การจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมและเพียงพอ การวางแผนและการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและมีความสอดคล้องกับพันธกิจของสถานศึกษา

4) ด้านวิชาการ (Academic Environment) การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม การพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและเหมาะสม การสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การประเมินผลที่เน้นพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

กระทรวงศึกษาธิการ (2565) ได้กำหนดว่า องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาไว้ในกรอบการพัฒนาการศึกษาตามนโยบายของรัฐ เพื่อให้สถานศึกษาเป็นพื้นที่ที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ องค์ประกอบดังกล่าวแบ่งออกเป็น 4 ด้านหลัก คือ

1) ด้านกายภาพ (Physical Environment) สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอน ได้แก่ อาคารเรียน ห้องเรียน และพื้นที่ที่ปลอดภัยและเพียงพอต่อการใช้งานอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย เช่น สื่อดิจิทัล และเทคโนโลยีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย และเอื้อต่อสุขภาพ

2) ด้านสังคม (Social Environment) ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลในสถานศึกษา เช่น ความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความเคารพและการมีส่วนร่วม การสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม

3) ด้านการบริหารจัดการ (Management Environment) ระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เช่น การกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ การจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น งบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์ การประเมินผลและติดตามเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4) ด้านวิชาการ (Academic Environment) การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียน องค์ประกอบหลัก คือ หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถที่ทันสมัย

OECD (2017) ได้กำหนดว่า องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1) ด้านกายภาพ (Physical Environment) การออกแบบพื้นที่ให้มีความยืดหยุ่น เพื่อรองรับการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น พื้นที่สำหรับการทำงานร่วมกัน หรือการเรียนรู้ส่วนบุคคล การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น แสงธรรมชาติ การระบายอากาศ และความสะอาด รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนรู้

2) ด้านสังคม (Social Environment) การสร้างวัฒนธรรมของความร่วมมือ และการทำงานเป็นทีมระหว่างนักเรียน ครู และผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมความเท่าเทียมและการยอมรับในความหลากหลาย

3) การบริหารจัดการ (Management Environment) การบริหารทรัพยากรในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น งบประมาณ การจัดการบุคลากร และเวลาการเรียนการสอน การสร้างความเป็นผู้นำในโรงเรียน ที่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม การส่งเสริมความโปร่งใสในการบริหารและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

4) วิชาการ (Academic Environment) หลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่ปรับตามบริบทของผู้เรียน การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5) ความปลอดภัย (Safety Environment) ความปลอดภัยทางกายภาพ มาตรการป้องกันอุบัติเหตุและการคุกคาม ความปลอดภัยทางจิตใจ เช่น การสนับสนุนสุขภาพจิต การลดความเครียด และการป้องกันการกลั่นแกล้ง

6) นวัตกรรมและเทคโนโลยี (Innovation and Technology Environment) การบูรณาการเทคโนโลยีในการเรียนการสอน เช่น การใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ ๆ การสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมในกระบวนการเรียนการสอน

7) การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability Environment) การสอนเรื่องความยั่งยืนในหลักสูตรการออกแบบและจัดการทรัพยากรในโรงเรียนให้มีความยั่งยืน

UNESCO (2017) ได้กำหนดว่า การพัฒนาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษาเป็นพื้นที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและสนับสนุนการพัฒนาคนอย่างรอบด้าน องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาตามแนวทางของ UNESCO ครอบคลุม 4 ด้านสำคัญ ดังนี้

1) ด้านกายภาพ (Physical Environment) สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ประกอบด้วยอาคารเรียนที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ การเข้าถึงทรัพยากรพื้นฐาน เช่น น้ำสะอาด สุขอนามัย และไฟฟ้า รวมถึงการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

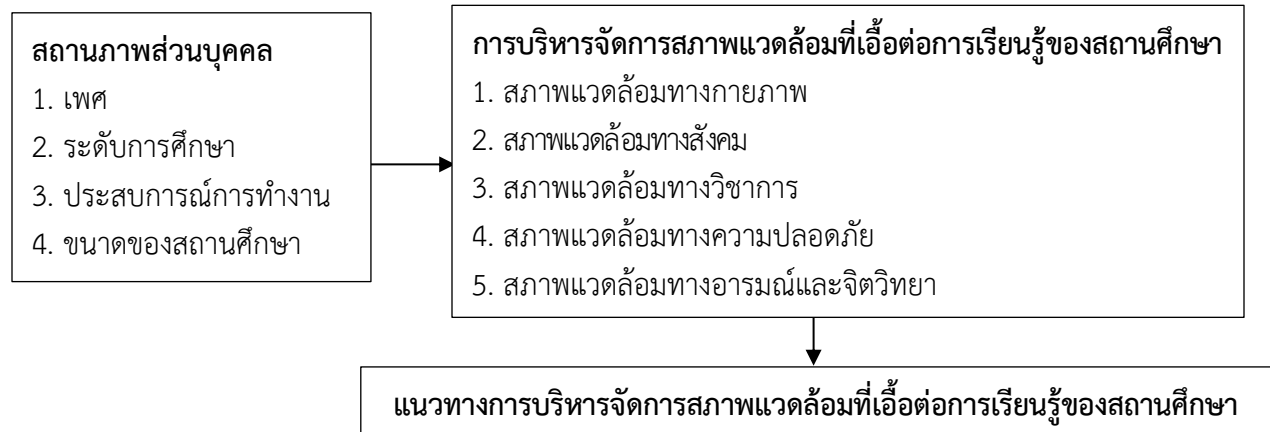
2) ด้านสังคม (Social Environment) ความสัมพันธ์และวัฒนธรรมภายในสถานศึกษามีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและผลการเรียนรู้ เช่น การส่งเสริมความเท่าเทียมและความหลากหลาย การป้องกันการกลั่นแกล้งและความรุนแรงในโรงเรียน การสร้างบรรยากาศที่เคารพสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม เป็นต้น

3) ด้านการบริหารจัดการ (Management Environment) การบริหารจัดการที่ดี ช่วยให้ทรัพยากรและกระบวนการในสถานศึกษามีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน การกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจน การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

4) ด้านวิชาการ (Academic Environment) การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะและศักยภาพของผู้เรียน การปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนในแต่ละบริบท การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสนับสนุนการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้อ้างอิงข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ตามแนวคิดของ National School Climate Center (2020) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษานานวิจัยเรื่อง“แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งตามวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ครู กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,726 คน จากสถานศึกษา 91 แห่ง ประกอบด้วย สถานศึกษา ขนาดเล็ก จำนวน 70 แห่ง สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 14 แห่ง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 7 แห่ง

1.1.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 จำนวน 5 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งตามวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตาม Krejcie & Morgan (1970, อ้างถึงใน ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ, 2562) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 313 คน (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2567)

1.2.2 กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 กำหนดกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

(Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติซึ่งแบ่งตามขนาดสถานศึกษา โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ขนาดเล็ก จำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาในกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในเขตบางกอกน้อย สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ประเด็นการสัมภาษณ์เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาในกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาในกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

3.2 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาในกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1993)

3.4 นำแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาในกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและพิจารณาความเหมาะสมเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา และพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของภาษา ความสมบูรณ์ครบถ้วน โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งผู้วิจัยเลือกข้อที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ .67 – 1.00 แล้วจึงปรับปรุงแก้ไขประเด็นคำถามแต่ละข้อตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.5 นำแบบสอบถามไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่มีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์ความเที่ยงทั้งฉบับ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมและยอมรับได้ตามเกณฑ์คือ ตั้งแต่ .70 ขึ้นไป โดยหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ .85

3.6 ทำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) โดยประเด็นการสัมภาษณ์ เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในกลุ่มเขต กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 2)

ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ 4) ด้านสภาพแวดล้อมทางความปลอดภัย และ 5) ด้านสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และจิตวิทยา

3.7 ดำเนินการปรับปรุงและตรวจสอบความถูกต้องให้เรียบร้อยอีกครั้ง แล้วนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการดังนี้

4.1 ขอนหนังสือจากหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณบริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

4.2 จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลและแบบสอบถามไปตามสถานศึกษากลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ร้อยละ 100 และตรวจสอบความสมบูรณ์

4.4 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลค่า ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบตรวจสอบความเหมาะสมวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และวิเคราะห์หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลค่าความหมาย (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ, 2562) ดังนี้

ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายถึง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อย

ต่ำกว่า 1.50 หมายถึง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษากลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กรณีตัวแปร 2 กลุ่ม ใช้การทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent) และกรณีตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่แบบ LSD (Least Significant Difference)

4.6 การวิเคราะห์การสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา		$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า	อันดับ
1	ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	4.49	.54	มาก	3
2	ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	4.44	.67	มาก	4
3	ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ	4.59	.49	มากที่สุด	1
4	ด้านสภาพแวดล้อมทางความปลอดภัย	4.50	.61	มากที่สุด	2
5	ด้านสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และจิตวิทยา	4.43	.71	มาก	5
ภาพรวม		4.27	.62	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยมีภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = .59) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการและด้านสภาพแวดล้อมทางความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = .49) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และจิตวิทยา ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน ในภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และ .05 ดังตารางที่ 2 - 5

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขต กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

ด้านที่	การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา	เพศ				t	P-value
		ชาย		หญิง			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	4.53	.48	4.48	.56	.79	.43
2	ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	4.30	.71	4.50	.64	-2.39*	.02
3	ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ	4.56	.45	4.60	.51	-.65	.52
4	ด้านสภาพแวดล้อมทางความปลอดภัย	4.52	.50	4.50	.65	.37	.71
5	ด้านสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และจิตวิทยา	4.13	.84	4.54	.62	-1.76	.08
รวม		4.41	.49	4.52	.56	-1.76	.08

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ครูที่มีเพศที่ต่างกัน ในภาพรวมมี

ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ด้านสภาพแวดล้อมทางความปลอดภัย และด้านสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และจิตวิทยา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขต กรุงเทพมหานคร สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา

ด้าน ที่	การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ของสถานศึกษา	ระดับการศึกษา				t	P- value
		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี			
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D.		
		.					
1	ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	4.46	.56	4.62	.37	-2.45*	.02
2	ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	4.40	.68	4.67	.53	-3.09**	.00
3	ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ	4.59	.51	4.60	.40	-.10	.92
4	ด้านสภาพแวดล้อมทางความปลอดภัย	4.46	.63	4.73	.43	-3.63**	.00
5	ด้านสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และจิตวิทยา	4.38	.74	4.66	.47	-3.32**	.00
รวม		4.46	.56	4.66	.39	-2.92**	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ครูที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน ในภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ด้านสภาพแวดล้อมทางความปลอดภัย และด้านสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และจิตวิทยา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขต กรุงเทพมหานคร สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทการทำงาน

ด้าน ที่	แหล่งความแปรปรวน		Sum of Squares	df	Mean Square	F- ratio	P- value
1	ด้านสภาพแวดล้อมทาง กายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	.57	2	.29	.99	.37
		ภายในกลุ่ม	89.17	310	.29		
		รวม	89.74	312			
2	ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	3.27	2	1.64	3.72*	.03
		ภายในกลุ่ม	136.49	310	.44		
		รวม	139.76	312			

ด้าน ที่	แหล่งความแปรปรวน		Sum of Squares	df	Mean Square	F- ratio	P- value
3	ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	.20	2	.10	.40	.67
		ภายในกลุ่ม	76.23	310	.25		
		รวม	76.42	312			
4	ด้านสภาพแวดล้อมทางความปลอดภัย	ระหว่างกลุ่ม	.40	2	.20	.53	.59
		ภายในกลุ่ม	115.21	310	.37		
		รวม	115.61	312			
5	ด้านสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และจิตวิทยา	ระหว่างกลุ่ม	3.66	2	1.83	3.68*	.03
		ภายในกลุ่ม	154.27	310	.50		
		รวม	157.94	312			
ภาพรวม		ระหว่างกลุ่ม	1.16	2	.58	1.97	.14
		ภายในกลุ่ม	91.39	310	.30		
		รวม	92.55	312			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน ในภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และจิตวิทยาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ และด้านสภาพแวดล้อมทางความปลอดภัย ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขต กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ด้าน ที่	แหล่งความแปรปรวน		Sum of Squares	df	Mean Square	F- ratio	P- value
1	ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	8.94	2	4.47	17.15**	.00
		ภายในกลุ่ม	80.80	310	.26		
		รวม	89.74	312			
2	ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	13.32	2	6.66	16.32**	.00
		ภายในกลุ่ม	126.44	310	.41		
		รวม	139.76	312			
3	ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	3.91	2	1.96	8.37**	.00
		ภายในกลุ่ม	72.51	310	.23		
		รวม	76.42	312			

ด้าน ที่	แหล่งความแปรปรวน		Sum of Squares	df	Mean Square	F- ratio	P- value
4	ด้านสภาพแวดล้อมทางความ	ระหว่างกลุ่ม	4.95	2	2.47	6.93**	.00
	ปลอดภัย	ภายในกลุ่ม	110.66	310	.36		
		รวม	115.61	312			
5	ด้านสภาพแวดล้อมทาง	ระหว่างกลุ่ม	16.01	2	8.01	17.49**	.00
	อารมณ์และจิตวิทยา	ภายในกลุ่ม	141.92	310	.46		
		รวม	157.93	312			
	ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	8.58	2	4.29	15.84**	.00
		ภายในกลุ่ม	83.97	310	.27		
		รวม	92.55	312			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูที่ทำงานในขนาดของสถานศึกษาที่ต่างกัน ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร ควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ พัฒนาระบบการประเมินสภาพแวดล้อม และให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครผู้วิจัยอภิปรายผลโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในเขตเมืองใหญ่มีความตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาในทุกมิติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะการจัดการด้านกายภาพ สังคม วิชาการ และความปลอดภัยที่มีความพร้อมและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวทำให้สถานศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ นิชาภา เจริญรวย (2566) ที่ศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ซึ่งพบว่าการจัดสภาพแวดล้อมทั้งด้านกายภาพและจิตวิทยามีผลต่อการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะการมีพื้นที่เรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชนช่วยสนับสนุนการเรียนรู้อย่างยิ่งย่น

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และ ขนาดสถานศึกษานำไปสู่การอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ครูที่มีเพศที่ต่างกัน ในภาพรวม มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ด้านสภาพแวดล้อมทางความปลอดภัย และด้านสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และจิตวิทยา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ในภาพรวมที่ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศ อาจสะท้อนถึงความรับรู้ร่วมของครูในสถานศึกษาเกี่ยวกับ ความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยไม่ ขึ้นอยู่กับเพศของผู้สอน ทั้งเพศชายและหญิงต่างมีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างเท่าเทียม อย่างไรก็ตาม การที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญใน ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม อาจเกิดจากมุมมองหรือความละเอียดอ่อนที่ต่างกันในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ลักษณะการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน หรือความใส่ใจในมิติของการอยู่ร่วมกัน ซึ่งครูเพศหญิงมักจะให้ความสำคัญกับ บรรยากาศ และความรู้สึกของผู้เรียนมากกว่าครูเพศชาย จึงสะท้อนออกมาในคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ กัญญารัตน์ นิลปัทม์ (2563) ซึ่งศึกษาความคิดเห็นของครูชายและหญิงต่อการจัดการ เรียนรู้แบบสร้างสรรคในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า เพศมีอิทธิพลต่อความรู้สึกต่อปฏิสัมพันธ์ทางสังคมใน ห้องเรียน โดยครูเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะเน้นการส่งเสริมความร่วมมือ ความรู้สึกอบอุ่นใจ และความสัมพันธ์กับ ผู้เรียนในระดับที่สูงกว่าครูเพศชาย

2.2 ครูที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน ในภาพรวม มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน ด้าน สภาพแวดล้อมทางสังคม ด้านสภาพแวดล้อมทางความปลอดภัย และด้านสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และจิตวิทยา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ไม่แตกต่างกัน สะท้อนให้ เห็นว่า ระดับการศึกษาของครูส่งผลต่อมุมมองและความคาดหวังในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวข้องกับบริบทเชิงนามธรรม เช่น ความปลอดภัยทางจิตใจ บรรยากาศในห้องเรียน และ ความสัมพันธ์เชิงสังคม ซึ่งครูในระดับการศึกษาที่สูงกว่ามักจะมีแนวโน้มให้ความสำคัญหรือมีกรอบคิดที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ในทางกลับกัน ด้านที่มีลักษณะเป็นรูปธรรม เช่น สิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ อาจได้รับการมองใน ทิศทางที่คล้ายคลึงกันระหว่างครูทุกกลุ่ม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ จารุวรรณ เครือแก้ว (2561) ซึ่งศึกษาความ คิดเห็นของครูตามระดับการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา พบว่าครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามักให้ความสำคัญกับบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการสร้างแรงจูงใจและการ ส่งเสริมจิตสำนึกทางสังคมของนักเรียนมากกว่าครูที่จบการศึกษาระดับต่ำกว่า

2.3 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา แตกต่างกันที่ระดับ .05 และ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5 – 10 ปี และมากกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี ส่วนในด้านสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และจิตวิทยา

ครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5 – 10 ปีมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป และมากกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี สะท้อนให้เห็นว่า ประสบการณ์การทำงานมีผลต่อ มุมมองและความเข้าใจในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มักมีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์เชิงสังคมในสถานศึกษา รู้จักบริหารจัดการบรรยากาศในชั้นเรียน และมีความ มั่นใจในการปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนมากกว่า ในขณะที่ครูที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 – 10 ปี และต่ำกว่า 5 ปี กลับมี มุมมองเชิงบวกต่อด้านอารมณ์และจิตวิทยามากที่สุด ซึ่งอาจเป็นช่วงเวลาที่ครูกำลังพัฒนาทักษะความเข้าใจผู้เรียน เชิงลึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ กนกวรรณ กฤษณะสมิต (2564) ซึ่งศึกษาความคิดเห็น ของครูประถมศึกษาตามช่วงประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ พบว่า กลุ่มครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีให้คะแนนเฉลี่ยสูงในด้านการจัดการ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสร้างวัฒนธรรมในสถานศึกษา ขณะที่กลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงาน 5 – 10 ปี และต่ำกว่า 5 ปี ให้คะแนนสูงที่สุดในด้านการส่งเสริมพฤติกรรมทางอารมณ์และจิตใจของผู้เรียน

2.4 ครูที่มีขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ของสถานศึกษาในทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโดยภาพรวม ครูในสถานศึกษา ขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยในทุกด้านสูงกว่าครูในสถานศึกษาขนาดกลาง และมากกว่าครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก เนื่องจากสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความพร้อมด้านงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล สื่อและวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจน โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการจัดการอย่างเป็นระบบ ขณะที่สถานศึกษาขนาดเล็กอาจมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ และบุคลากร ส่งผลให้การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมบางด้านเป็นไปได้ยาก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ สิริพร มโนรมย์ (2561) ซึ่งศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุก ขนาดสถานศึกษาในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะด้านกายภาพและความปลอดภัย ขณะที่ สถานศึกษาขนาดเล็กมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดในด้านวิชาการและจิตวิทยา

3. ผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขต กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ว่า โดยประเด็นคำถามครอบคลุมตัวแปรทั้ง 5 ด้าน สามารถสรุปได้ ดังนี้

3.1 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เน้นความสะอาด ความปลอดภัย และความเหมาะสมของพื้นที่ ทั้ง ในด้านการใช้งานและการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน สภาพแวดล้อมควรได้รับการออกแบบ อย่างมีระบบ มีความยืดหยุ่น และสามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนได้ สอดคล้องกับ ประเวศ วิภา โกควณิช (2559) ที่ศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการ เรียนร่วม จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเสนอว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพควรตอบสนองความต้องการของนักเรียนอย่าง แท้จริง ไม่ใช่เพียงสะอาดและปลอดภัย แต่ต้องกระตุ้นการเรียนรู้ ทั้งด้านพฤติกรรมและอารมณ์ พร้อมจัดพื้นที่ให้ เหมาะสมกับกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งแบบกลุ่มเดี่ยว หรือเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง

3.2 สภาพแวดล้อมทางสังคมในสถานศึกษาควรเป็นพื้นที่ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่อบอุ่น และปลอดภัย การบริหารจัดการควรเปิดโอกาสให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมการสื่อสารอย่างมี ประสิทธิภาพ และสนับสนุนการทำงานร่วมกันของบุคลากรในทุกระดับ สอดคล้องกับ ศศิพิมพ์ พุ่มพิมล (2562) ที่

ศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาสังคมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก พบว่า สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคลากร เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนรู้และพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

3.3 สภาพแวดล้อมทางวิชาการในสถานศึกษาควรมีการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ดีต้องสามารถกระตุ้นความสนใจ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ควรมีการจัดหลักสูตรที่ชัดเจน วัดผลตามสภาพจริง และใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สอดคล้องกับ ธันยาภรณ์ อรุณฉาย (2563) ที่ศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบ Active Learning ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ และมีครูที่ทำหน้าที่เป็น ผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ จะสามารถส่งเสริมความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 สภาพแวดล้อมทางความปลอดภัย การดูแลความปลอดภัยควรครอบคลุมทุกบริบทของการใช้พื้นที่ทั้งในห้องเรียน อาคารเรียน พื้นที่ภายนอก รวมถึงกระบวนการเข้า-ออกและการใช้ชีวิตประจำวันภายในสถานศึกษา ควรมีมาตรการที่ชัดเจนในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งในด้านอุบัติเหตุ ความรุนแรง และภัยคุกคาม สอดคล้องกับ ศิริพร ธรรมศรี (2561) ที่ศึกษาการจัดการด้านความปลอดภัยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งพบว่าโรงเรียนที่มีมาตรการดูแลด้านความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ เช่น การเฝ้าระวัง การจัดเจ้าหน้าที่เวร การสื่อสารความเสี่ยง และการให้ความรู้ด้านการดูแลตนเอง สามารถลดอุบัติเหตุในโรงเรียนและสร้างความเชื่อมั่นให้กับทั้งผู้เรียนและผู้ปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 สภาพแวดล้อมทางอารมณ์และจิตวิทยา ควรเอื้อต่อความรู้สึกปลอดภัยทางใจ มีบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร และเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถแสดงออกทางความรู้สึกได้อย่างอิสระโดยไม่ถูกตัดสิน ครูและบุคลากรในสถานศึกษาควรมีความเข้าใจในพัฒนาการทางอารมณ์ของผู้เรียน สามารถสื่อสารด้วยความเข้าใจและให้การดูแลอย่างใกล้ชิด ทั้งในเชิงป้องกันและการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา สอดคล้องกับ วรัชญ์ กุลประดิษฐ์ (2562) ที่ศึกษาการส่งเสริมบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า การที่ครูมีการสร้างความไว้วางใจ การสื่อสารเชิงบวก ช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน มีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม และสามารถปรับตัวต่อแรงกดดันได้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนเหนือ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีทั้งหมด 5 ด้าน ผู้วิจัยได้เลือกรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละด้านมาเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ด้านสภาพแวดล้อมทางอารมณ์และจิตวิทยา พบว่า ชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จึงควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วม และมีการจัดประชุมกรรมการ

สถานศึกษา เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา มาปรับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม พบว่า มีการส่งเสริมและสนับสนุน การอบรมพัฒนาครูด้านการคัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จึงควรให้ความสำคัญต่อนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในสถานศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

1.3 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า มีอุปกรณ์กีฬาที่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นควรมีการสนับสนุนเรื่องการจัดอุปกรณ์กีฬาให้พร้อมต่อบริบทของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมกับผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2 ควรศึกษาบริบทของสถานศึกษาเฉพาะกลุ่ม เช่น โรงเรียนขนาดเล็กในชนบท โรงเรียนในพื้นที่ชายแดน หรือโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและแนวทางที่ตอบสนองความแตกต่างเชิงพื้นที่

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนที่ได้รับรางวัล หรือการยอมรับด้านการพัฒนาคุณภาพกับโรงเรียนทั่วไป เพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ฤกษ์สมิต. (2564). *การพัฒนาโรงเรียนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของนักเรียน*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2566–2580*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กัญญรัตน์ นิลปัทม. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จารุวรรณ เครือแก้ว. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความผูกพันในองค์กรของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2563). *การบริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญภัทร์ อรุณฉาย. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมองค์การของครู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิชาภา เจริญรวย. (2566). *การมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาโรงเรียนอย่างยั่งยืน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประวีณา โกภณัช. (2559). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัตนา ศรีจำปา. (2562). *การส่งเสริมสุขภาพของครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ. (2562). *ภาวะผู้นำและการจัดการภายในโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนสุขภาวะ*. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 13(1), 1–10.

- วรัชญ์ กุลประดิษฐ์. (2562). การบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของครู. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 26(2), 85–96.
- ศศิพิมพ์ พุ่มพิมล. (2562). แนวทางการบริหารโรงเรียนเชิงพุทธจริยธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิริพร ธรรมศรี. (2561). ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำกับความสุขในการทำงานของครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2563). แนวทางการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณภาพชีวิต. สำนักงานการศึกษา.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2567). แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพชีวิตดี. สำนักงานการศึกษา.
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร. (2566). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.
- สิริพร มโนรมย์. (2561). ภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Likert, R. (1993). *A technique for the measurement of attitudes*. In P. Rossi (Ed.), *The measurement of attitudes*. Garland Publishing. (Original work published 1932)
- National School Climate Center. (2020). *School climate*. <https://schoolclimate.org>
- OECD. (2017). *OECD framework for measuring well-being and progress: Measuring well-being and progress*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264194564-en>
- UNESCO. (2017). *Education for sustainable development goals: Learning objectives*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444>